

1. Bevezetés

Jelen Etikai Kódex a Közösségi Régészeti Egyesület (a továbbiakban: Egyesület) etikai kódexe alapján készült. Célja, hogy a Zalaegerszegi Múzeumok Igazgatóságának (továbbiakban ZMI) régészeti kutatási programjaiban résztvevő önkéntesek magatartási szabályait, valamint a terepi kutatás gyakorlati teendőit, technikai feltételeit, az ún. kutatási protokollt részletezze.

A ZMI ezeknek a szabályoknak a betartását elvárja minden a ZMI-vel önkéntes szerződéses viszonyban álló, régészeti kutatásokban résztvevő önkéntesétől. Az alábbi szabályok megszegése esetén a ZMI szankciókat alkalmazhat: első esetben írásos figyelmeztetés, második, vagy súlyos szabályszegés esetén az önkéntes szerződés azonnali felbontásával jár.

2. Általános magatartási szabályok

- 2.1. Az önkéntes ismeri és mindenkor betartja a régészeti örökségvédelemre vonatkozó hatályos jogszabályokat. Jelenleg: 2001. évi LIXV. tv. a kulturális örökség védelméről, 68/2018. (IV. 09.) Korm. rendelet.
- 2.2. A program résztvevő tudatában van, hogy a ZMI elsődleges célja a régészeti örökség megismerése, megőrzése és megmentése a civil szféra segítségével. A régészeti örökség nem megújuló forrás, ezért annak elemeit a résztvevő gondosan, felelősséggel, a programot vezető régész útmutatásai szerint kezeli.
- 2.3. A program résztvevő elhatárolódik a régészeti korú tárgyak magángyűjteményekbe kerülésétől és illegális kereskedelmétől, a megtalált/feltárt leleteket beszolgáltatja a területileg illetékes múzeumnak, a lelőköri körülményekre vonatkozó információkat megosztja az illetékes szakemberekkel, régészeti korú tárgyakat nem tart otthonában. Ez alól kivételek a családi örökségből származó tárgyak, valamint Magyar Éremgyűjtők Egyesülete által szervezett rendezvényeken, legálisan, számlával vagy egyéb dokumentummal legálisan igazolható módon szerzett tárgyak.
- 2.4. A kutatott lelőhelyekről, különösen a lelőhelyfelderítések során talált leletek koordinátáiról tilos megosztani bármilyen információt a közösségi médiában, vagy egyéb fórumon. A leletek fotóit a kapcsolattartó régész engedélyével és feltételeivel oszthatjuk meg.
- 2.5. Az adatok megosztása, a ZMI előírásai szerint történik. A ZMI által szervezett programok meghirdetése és az ezekkel kapcsolatos kommunikáció a kozossegi.regeszet@zmmi.hu e-mail címen történik. A ZMI által szervezett csoportos kutatásokra jelentkezni a ZMI honlapon

**A ZALAEGERSZEGI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGÁVAL RÉGÉSZETI KUTATÁSOKBAN EGYÜTTMŰKÖDŐ
ÖNKÉNTESK ETIKAI KÓDEXE**

(<https://program.zegimuzeumok.hu> történő regisztrációt követően lehet. A honlapon kívüli jelentkezéseket a nyilvántartó program nem regisztrálja és logisztikai zavarokat szülhet.

- 2.6. Létszámkorlát meghirdetése esetén, amennyiben az önkéntes jelentkezésekor már betelt a létszám, ne jelenjen meg a terepi kutatáson. Ha az önkéntes létszámkorlátos programra 1 fővel jelentkezett, de barátját, családtagját is magával vinné, erről előre mindenképpen egyeztessen a program szervezőjével. Továbbá, ha valaki programra jelentkezett, és még a kutatás megkezdése előtt ésszerű időben le kell mondania valamiért a részvételt, mindenképpen tegye ezt közzé a kozossegi.regeszet@zmmi.hu címre küldött üzenettel, hogy más be tudjon jelentkezni a helyére.
- 2.7. Elvárt a közösségi programokon való intenzív részvétel, hogy tapasztalataikkal segítsék az újak oktatását, integrálását.

3. Terepi kutatási és dokumentációs protokoll

3.1. Csoportos terepi kutatás

- 3.1.1. Régész, vagy más örökségvédelmi munkatárs által vezetett csoportos terepi kutatás (ásatás, terepbejárás, felmérés) esetén a programvezető útmutatásai szerint kell eljárni a különböző kutatási fázisok és adatfelvétel során. Az adatok rögzítésének, beszolgáltatásának módját is a programvezető határozza meg. Részletes útmutatások hiányában az önálló terepi kutatás elveit kell követni.

3.2. Önálló terepi kutatás

- 3.2.1. Önálló terepi kutatás – legyen az terepbejárás, vagy fémkereső műszeres kutatás csak érvényes múzeumi megbízási szerződéssel / együttműködési megállapodással és hatósági engedéllyel folytatható, tehát a hatóság tudomásul vételét igazoló írásbeli határozat birtokában.
- 3.2.2. A múzeummal kötött megbízási szerződés / együttműködési megállapodás nem ruházható át másra, más kísérő személy nem használhatja sem az engedélyt, sem a fémkeresőt, sem az ásót.
- 3.2.3. Önálló terepi kutatás csak regisztrált régészeti lelőhelyek területén kívül folytatható, azokon a területeken, amelyekre az önkéntes megbízási szerződése / együttműködési megállapodása és hatósági engedélye szól.
- 3.2.4. Önálló kutatás során mindig vigyük magunkkal a múzeumi szerződés és a hatóság határozatának egy példányát.
- 3.2.5. Ha terepen ismeretlen fémkeresőssel találkozunk, az udvariasság szabályait betartva kérjük meg, hogy mutassa fel az engedélyét, és ha nincs neki, vagy nem hajlandó válaszolni, szólítsuk fel a tevékenység abbahagyására. Indokolt esetben tegyünk feljelentést az illetékes hatóságnál.

**A ZALAEGERSZEGI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGÁVAL RÉGÉSZETI KUTATÁSOKBAN EGYÜTTMŰKÖDŐ
ÖNKÉNTESK ETIKAI KÓDEXE**

- 3.2.6.A kutatás során bejárt útvonalat, valamint a gyűjtött leletek koordinátáit tartalmazó leletpontokat kötelező GPS helymeghatározó készülékkel, vagy arra alkalmas mobiltelefonos applikációval rögzíteni és elmenteni. [Mobiltelefon esetén ajánlott az ingyenesen letölthető Locus Map alkalmazás.]
- 3.2.7.A rögzített útvonalakat (tracklogokat) és leletpontokat a kutatást felügyelő intézmény által meghatározott időpontban és módon kell beszolgáltatni. Az elmentett tracklognak tartalmaznia kell a bejárás dátumát és az adatrögzítő nevét.
- 3.2.8. Régész szakképzettséggel nem rendelkező program résztvevő régészeti korú, vagy annak tűnő tárgyakat nem mozdíthat el eredeti összefüggéseiből. Csak a bolygatott helyzetű leleteket gyűjtheti össze a felszíntől számított 30 cm-es mélységig terjedő tartományból. Lelet kiemelésénél legfeljebb 30 cm-es mélységbe lehet leásni. Amennyiben ilyen mélységig nem került elő a lelet, de a műszer továbbra is érzékeli, akkor az ásást abba kell hagyni, és a helyszín GPS koordinátáját el kell menteni.
- 3.2.9.Zárt leletegyüttes – azaz egymásra, vagy egymás mellé helyezett, egy régészeti jelenségen belül található tárgyak – felbukkanása esetén az ásást azonnal abba kell hagyni, és telefonon konzultálni kell a kapcsolattartó régésszel a további teendőket illetően. Hasonlóan kell eljárni temetkezés felbukkanásakor is.
- 3.2.10. A leletek gyűjtésére és kezelésére vonatkozó fenti szabályok nem vonatkoznak, de alkalmazásuk javasolt a nyilvánvalóan 1711 után földbe került, nem régészeti leletnek tekinthető tárgyakra is. Amennyiben egy tárgy besorolása kétes, a kutató a helyszínen nem tudja eldönteni a lelet korát, akkor úgy kell kezelni, mintha régészeti lelet lenne. Néprajzi értékű és 1711 utáni numizmatikai találatok esetén a területileg illetékes múzeum ajánlását kell követni. Jelentős értékű talált tárgy (kinszlelet) esetén, amennyiben az nem tartozik a kulturális örökség védelméről szóló törvény hatálya alá, a megtaláló a jogszabály értelmében köteles azt az államnak felajánlani.
- 3.2.11. II. világháborús robbanótestet, gránátot, lövedéket semmi esetre sem szabad kiásni, amennyiben ilyen találunk a helyét meg kell jelölni és értesíteni kell a rendőrséget. Egyéb újkori vagy II. világháborús, nem régészeti korú hadtörténeti emlékeket – erre vonatkozó szabályozás híján – ne ássunk ki, de ha érdeklődünk ilyen típusú leletek után, akkor dokumentáljuk a kontextust és a lelőhelyet a fentiekben leírt irányelvek szerint egy későbbi hadtörténeti célú kutatás érdekében.
- 3.2.12. Minden leletet külön, simítózáras zacskóban kell elcsomagolni. Ez alól kivétel, ha egy adott lelet gödrében vagy attól maximum egy méterre kerül elő újabb lelet. Ebben az esetben lehet egy zacskóba csomagolni a leleteket.
- 3.2.13. A talált leletekhez minden esetben kötelező leletkísérő cédulát írni. A leletkísérőt célszerű rögtön a lelet megtalálásakor a helyszínen kitölteni és a leletet tartalmazó simítózáras zacskóba helyezni. Esős, saras időben előnyösebb megoldás, ha a lelet megtalálásakor csak a GPS készüléken elmentett leletpont

A ZALAEGRSZEGI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGÁVAL RÉGÉSZETI KUTATÁSOKBAN EGYÜTTMŰKÖDŐ ÖNKÉNTESK ETIKAI KÓDEXE

sorszámát írjuk fel a zacskóra alkoholos filccel, és a többi adatot otthon töltjük ki, felhasználva a GPS, vagy mobiltelefon készüléken elmentett adatokat. Nedvesen elcsomagolt leletek esetén a leletkísérőt külön simítózárás tasakban helyezük el. A leletkísérőnek kötelező módon tartalmaznia kell a következő adatokat olvashatóan: 1. lelőhelynév (település + dűlőnév vagy más földrajzi név); 2. koordináta (a kutatást vezető intézmény által megadott formátumban); 3. lelet meghatározása (ha lehetséges); 4. darabszám; 5. megtalálás dátuma; 6. lelet sorszáma; 7. egyéb információ (ha szükséges); 8. megtaláló neve.

3.2.14. Tilos a leletek mindenfajta otthoni tisztítása, restaurálása.

3.2.15. A terepen végzett önálló kutatásról kötelező naponta terepbejárási naplót vezetni. A naplót nem kötelező már kint a terepen megírni, a kutatási nap végeztével is megírható: A naplónak tartalmazni kell a terepen töltött nap: 1. dátumát; 2. a kutatott terület(ek) megnevezését; 3. csoportos kutatás esetén a résztvevők nevét; 4. a kutatással töltött órák számát, vagy -tól- ig időszakát; 5. a gyűjtött leletek darabszámát; 6. a kutatással kapcsolatos egyéb lényeges információkat, pl. a lelőhely állapotát, veszélyeztetettségét, egyéb régészeti jelenségek – kerámia, csont, földművek, stb. – jelenlétét.

3.2.16. A leletekről ajánlott egyenként tárgyfotókat készíteni, és azokat a leletekkel és a trackloggal egyidejűleg, lelőhelyenként létrehozott könyvtárakba mentve átadni a múzeumi kapcsolattartónak.

3.2.17. A kutatott területet olyan állapotban hagyjuk ott, ahogy találtuk, a kiásott gödröket temessük vissza, legelőkön a kiásott földlabdákat, amennyire csak lehetséges, a gyökeres felükkel lefelé helyezük vissza. Bevetett felületre csak a területtel rendelkezni jogosult személy engedélyével szabad rámenni.

4. **Kép- és hangfelvétel készítése és felhasználása**

4.1.1. Magáncélú használat céljából történő kép- és hangfelvétel (beleértve videófelvételt is) készítése a ZMI szervezésében megvalósuló programon csak és kizárólag a program szervezője, lebonyolítója, valamint a felvételen felismerhető személyek hozzájárulásával, szóbeli engedélyével történhet.

4.1.2. A ZMI szervezésében megvalósuló programon bármilyen közösségi platformon történő felhasználás céljából készített hang, kép és rögzített felvétel esetében a közzététel csak a következő feltételekkel valósulhat meg:

4.1.2.1. A program szervezője, lebonyolítója és a felvételen felismerhető személyek írásbeli engedélyt adnak hozzá.

4.1.2.2. A ZMI logója nincs feltüntetve.

4.1.2.3. A leletek előkerülési helye, koordinátái nem látszanak.

4.1.2.4. Bizalmas információk, beszélgetések nem hallhatók.

Kelt: Zalaegerszeg, 2024. 05. 31.